

ตาช้าง” การทำงานของคณะกรรมการ พบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น 4 ประเด็นคือ 1) ความหลากหลายของกลุ่มคนในกลุ่มน้ำแม่ตาช้าง มีกลุ่มคนภายนอกชุมชนเข้ามาใช้ประโยชน์จากแม่น้ำตาช้างเป็นจำนวนมาก การขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร 2) ข้อจำกัดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถประสานขอความร่วมมือหรือจัดการกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ 3) การรับรู้การทำงานและกิจกรรมของคณะกรรมการไม่ทั่วถึงทั้งลุ่มน้ำ 4) การลดลงของฐานสมาชิกที่เป็นแกนนำและผู้ใช้น้ำในกลุ่มน้ำแม่ตาช้าง

ภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยพบว่าชุมชนมีการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ระดับ คือระดับปัจเจกชน ระดับชุมชน และระดับเครือข่ายลุ่มน้ำ ซึ่งการปรับตัวทั้ง 3 ระดับ แสดงให้เห็นถึงความไม่หยุดนิ่งตายตัว เป็นพลวัต และปรับเปลี่ยนการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ ตามบริบทและสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป

การศึกษาได้ข้อค้นพบที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ

1. ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน มีคณะกรรมการ ที่เป็นตัวประสาน ให้แต่ละส่วนเข้ามาเจรจา แก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติ วิถีรวมทั้งเกิดการร่าง กฎ กติกา การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้ในการจัดการทรัพยากร เป็นปฏิกริยาตอบโต้และต่อรองกับพลังอำนาจของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมแล้ว และการสร้างความชอบธรรมในการจัดการทรัพยากร

2. การปรับใช้และการผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ เป็นการนำองค์ความรู้ท้องถิ่นผสมผสานกับองค์ความรู้แบบสมัยใหม่ นำมาใช้ในการจัดการทรัพยากร เช่น ระบบเหมืองฝาย, การทำแนวกันไฟ การจัดการป่าชุมชนและการทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์(GIS)

3. กระบวนการร่างหรือการสร้างการยอมรับใน “กติกา” หรือข้อตกลงร่วม การสร้างข้อตกลงร่วมนี้เป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กับชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาในการสร้างยอมรับจากทุกฝ่าย เพราะเป็นกระบวนการสร้างหรือนิยามความหมายของการจัดการทรัพยากร โดยผ่านการโต้เถียงกันในเชิงอุดมการณ์และศีลธรรมในสังคม

Thesis Title	The Conflicts Management in the Communities Water Use in the Mae Tha Chang Watershed: A Case Study on the Institutional Management, Problem and Obstacles	
Author	Mr. Anusorn Chaimongkol	
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)	
Thesis Advisory Committee	Lecturer Dr. Chayan Vaddhanaphuti	Chairperson
	Assist. Prof. Dr. Chukuet Leesuan	Member
	Assist. Prof. Dr. Montree Kumpumman	Member

ABSTRACT

Nowadays the conflict in the watershed area between the upper and the lower communities is more serious. The “Mae Tha Chang” river basin is one of such conflict area. This thesis was a study dealing with the man and environment management titled “The Conflicts Management in the Communities Water use in the Mae Tha Chang watershed: a case study on the institutional management, problem and obstacles”. The researcher focused upon the conflict in water resource management, the conflict management in the institutional form or community networks and the process of adaptation of the communities by seeing through the historical context of land ownership, the production system and the pattern of the community water usage in the Mea Tha Chang watershed led to the conflict of water usage.

The study showed that in the context of the intensive expansion of the state and the capital market and the conflict of water usage occurred annually, each community has its own solution, especially, the inferior who had to struggle in the participation of such problem solving. As the social institute, each community in the basin had built the community organization network to solve its problem. Such organization was named “The committee of Mea Tha Chang Rehabilitation Study”. After such committee had worked, the problems and obstacles were found in 4 issues. The first was the diversity of population in the watershed. The river was exploited by a

lot of people from outside the community. Asking for cooperation in problem solving was not paid attention enough. The second was the limitations of the concern organizations which could not facilitate or manage the conflicts. The third was the inadequate perception about the work of the committee. The fourth was the reduction of the number of members who were the leaders and water users.

In the situation of conflict, the researcher found that there was the adaptation of the communities to the conflict in various patterns. The researcher divided the adaptation into 3 levels; the individual level, the community level and the watershed network level. Such adaptation reflected the dynamic of water source access in diverse context and situation.

The findings were;

1. Community potential and strength: There was a committee who facilitated each group to cope with the conflict peacefully. They also made a draft of regulations in using resource together. Such activities above showed that the communities had potential in regulating the resource usage. Besides, they reflected the resistance, the negotiation with other groups and legitimacy in resource management.
2. The application and the integration of modern knowledge: There was the hybridization of local and modern knowledge in resource management such as irrigation system, firebreaks, community forest management, mapping of land usage by Geography Information System (GIS).
3. The process of regulation admission: This process took time in establishing the agreement from everyone since it meant to construct the significance of resource management through the ideological and moral debate. The process expanded the communities' social space in resource management, as well.